

שי"ח אהרן

פרשת: ויקרא

גליון: קפ"א

שי"ח הפרשה

א.א ויקרא אל משה.

הרבה קולמוסים נשתברו לבאר את טעם הדבר למה נכתב בתורה ויקרא באל"ף זעירא. ה"בעל הטורים" כתב טעם: משום שבענוונותו הרבה לא רצה משה לכתוב אלא "ויקר", כפי שנאמר אצל בלעם "ויקר ה' אל בלעם וישם דבר בפיו", כאילו לא נראה אליו ה' אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב באל"ף, מפני שלשון "ויקרא" מראה על מדרגה גבוהה יותר בנבואה. על פנייה מכוונת מצד הקב"ה, נאלץ משה רבינו להסכים, אבל מרוב ענוונותו כתב אל"ף זעירא... שאל על כך הרה"ק רבי יצחק מוארקא זי"ע הרי גם בפרשת יתרו (פרק יט) אנו מוצאים פעמיים שכתוב "ויקרא": "ויקרא אליו ה' מן ההר", "ויקרא ה' למשה אל ראש ההר" ומפני מה לא נכתבה אף שם א' זעירא? אלא הסביר ואמר: מכאן רואים, שלהיות עניו אפשר, כשאף אחד לא רואה! אבל אדם שנוהג בענווה ברבים זו גאווה! בפרשתנו לא שמע איש את הקב"ה קורא אליו, אלא משה לבדו, כדברי רש"י: "הקול הולך ומגיע לאוזניו, וכל ישראל לא שומעין", ולפיכך רצה משה, מחמת ענוונותו, למעט את חשיבותה של הקריאה ולכתוב "ויקר" כפי שנאמר אצל בלעם, אולם בפרשת יתרו, באה הקריאה במעמד כל ישראל, הכל שמעו אותה, ואם יבוא עכשיו למעט את דמות עצמו - מתוך התכחשות לדבר שהכל ראו ושמעו אותו - לא תיחשב זאת כענווה, אלא כגאווה, התענוות מתוך גאווה...

א.ב אדם כי יקריב מכם קרבן לה.

מבאר רש"י, מדוע נאמר כאן לשון "אדם"? ללמדנו כשם שאדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל! מעשה שהיה ברבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים" שהזקק לכתוב דבר מה והביאו לו נייר לכתובה. חשש החפץ חיים מאד שמא נייר זה יש בו ספק גזל, על כן, סירב לקבלו עד שיתנו לבעליו סך של שתי פרוטות! רבנו - תמהו העומדים סביבו - ודאי הבעלים מוחלים על סך פעוט זה.... לא ולא - אמר החפץ חיים - מסך פעוט של שתי פרוטות גזולות, עלול להיברא מלאך חבלה שבכוחו להפוך על פניהם את כל חומותיה של העיר פטרבורג.

א.ג אם עולה קרבנו יקריב אותו לרצונו לפני ה'.

איתא בשם המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, "יקריב אותו לרצונו" - יקריב את רצונו לפני ה' מסופר על הגה"ק החיד"א זיע"א, שהיה רגיל להריח טבק, בכל עת ובכל זמן קופסת אבק הטבק לא זזה מידו כל היום וגם בלילה, היה ננער משנתו משעה

שי"ח ההלכה

שאלה: מעשה שהיה כך היה: בבית כנסת מסוים, במהלך התפילה וקריאת התורה, דיברו המתפללים ללא הפסקה. רב בית הכנסת מחה במתפללים פעמים רבות, אך הם המשיכו לפטפט. הרב ניסה לדבר על ליבם, ולהסביר בפניהם את גודל וחומרת האיסור והזלזול בספר התורה שבתורה, אך ללא הועיל, המתפללים המשיכו בשלהם, ואי אפשר היה להפסיקם. ויהי בשבת אחת, הוציאו את ספר התורה, והחל השליח צבור בקריאת הפרשה, בעוד רוב המתפללים כהרגלם עסקו בדבורים. חמתו של המרא דאתרא בערה בו, והוא החליט לקום ולעשות מעשה. מה עשה הרב? עלה הרב לבימה, ניגש לשליח הציבור וציווה להפסיק מיד את קריאת התורה! ולעיניהם המשתאות של הציבור, גלל הרב את ספר התורה והחזירו לארון הקודש, בעודם נמצאים באמצע קריאת התורה!!! לאחר מכן פקד על השליח ציבור להתחיל בתפילת מוסף... המתפללים ראו ויפוג לבם. עתה לאחר המעשה הבינו את חומרת מעשיהם, ומאז שרר בבית הכנסת שקט מוחלט! אין פוצה פה ומצפצף בעת התפילה וקריאת התורה. אולם, ליבו של הרב נקפו על אשר עשה. "יתכן שגרמתי, חלילה, לביזוי הספר תורה, ואף ביטלתי מציבור שלם את מצות קריאת התורה, שהיא כידוע חובת ציבור, חשב הרב בליבו, ולכן בא הרב ושאל, האם נהג כדין או שמא היה אסור לו לנהוג כן?

תשובה: הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הציע את השאלה לפני חמיו, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, והשיב מרן, שהפסקת הקריאה בגלל פטפוטי המתפללים מוצדקת, והיא דומה לנעשה בפרשת שבירת הלוחות על ידי משה רבינו ויהי כאשר קרב משה אל המחנה... וישלך את הלוחות מתחת ידיו... ניתן ללמוד מכאן אף לגבי שאלתנו, שפעמים ביטולה של תורה - זהו יסודה וקיומה (כמבואר במנחות צ"ט): וזהו גם כבודה של התורה להחזירה לארון הקודש, כדי להציל את הציבור מזלזול בה. עם זאת, הכשרים שבקהל ילכו לבית כנסת אחר לשמוע קריאת התורה, והנכון הוא, שבשבת הבאה יורה הרב לקרוא גם את הקריאה הקודמת שבטלחה, באפן שיקראו תחילה את הפרשה של השבוע שעבר מתחילתה ולאחר מכן את פרשת השבוע.



משל ונמשל

אחד מגדולי ישראל הביא משל המדבר על מדת החסד הטבועה בנפש הישראלית והמשל הוא כדלהלן: מעשה במלך אחד שעשה סעודה גדולה בפלטרין הגדול שלו, והושיב בשני אולמות נפרדים, יהודים באולם אחד, וגויים באולם השני, ובכל סעודה העמיד לפני האורחים אותם מטעמים ואותם מעדנים ללא כל הבדל, אבל הבעיה שהיתה שם, שהמזלגות והכפות שניתנו לאורחים היו ארוכים כל כך, עד שמן הנמנע היה להביא באמצעותם את האוכל לפה, והיתה זו תחבולה מצד המלך כדי לראות מי יצליח לאכול במזלגות וכפות אלו, כעבור שעה יצא המלך לראות מה קרה, תחילה הוא נכנס לאולם של הגויים ומצא את כולם זבי דם והם מריבים ביניהם זה עם זה, בעוד שכל דברי המאכל עומדים על השולחן בלי שנגעו בהם, ובלי שיצליחו לאכול מהם אפילו משהו. משם פנה המלך לאולם של היהודים, הוא התפלא להיווכח שמטעמי ומעדני המלך נאכלו כולם, וכל היהודים יושבים ומזמרים ומשוחחים בדברי תורה. שאל אותם המלך כיצד זה הצלחתם לאכול בכלים הארוכים האלו? ענו ואמרו: אמנם כן קשה היה לכל אחד מאתנו להגיש בעצמו אל פיו מן האוכל באמצעות מזלג כה ארוך, ועל כן נמנינו וגמרנו בינינו שיעמוד כל אחד ויאכיל את חברו, וכך אמנם עשינו וסיימנו את הסעודה. כשהוא מלא התפעלות מחכמת היהודים חזר המלך לאולם של הגויים והכריז בפניהם: הנה תראו כמה טיפשים אתם וכמה חכמים היהודים, וסיפר להם כיצד מצאו היהודים עצה להתגבר על המכשול שהציב בפניהם. וסיים אותו גדול אשר המשיל את המשל: גם המלך החכם טעה, מפני שהפתרון שמצאו היהודים אינו נעוץ בחכמתם, כי אם מדת החסד אשר טבועה בהם, היא שהכריעה את הכף והיא שהביאה אותם להחלטה שכל אחד יאכיל את חברו, בנפש היהודי טבוע הרצון להשפיע איש על רעהו, מה שאין כן הגויים שבעצם טבעם הם דואגים כל אחד רק לעצמו, ומצוקת הזולת אינה נוגעת ללבם, ולכן לא שייך היה שיעלה על דעתם הרעיון שכל אחד יאכיל בכף שלו את חברו, וכך איפוא מתוך כעסם התחילו לריב זה עם זה וגם פצעו את עצמם עד זוב דם.

לשעה, נוטל את ידיו ומריח מן הטבק וחוזר לישון. פעם בהיות בדרך מסעיו כשד"ר שליח דרבנן מארץ הקודש בצרפת, שבת שבתו בביתו של אחד הגבירים, ולן אצל גביר שני כי כך היה המנהג, שהיו קונים בתרומה גדולה לטובת ארץ ישראל את הזכות שהשליח השד"ר יסעד או ילון אצל מישהו, ושנים זכו בו, אותה שבת אחד לסעודה ואחד ללינה. הימים מות החורף היו, שלגים ורוחות עזים השתוללו וסערו בחוץ. וכשניעור הרב כדרכו באמצע הלילה לשאוף טבק, חיפש ולא מצא את קופסתו. בתוך כך נזכר כי שכח והשאיר קופסתו במקום הסעודה בבית הגביר השני. מיד התלבש בזריזות והלך למקום שסעד שם ודפק בשער. ירדו בני הבית לראות מי הדופק, ונתחלחלו חיל ורעדה בראותם כי מרן החיד"א בכבודו ובעצמו בא באמצע הלילה ובמזג אויר כזה. הרב הרגיעם באמרו שרק שכח משהו באולם הסעודה, נכנס ונטל את קופסת הטבק, ומיהר וחזר לבית מלונו. משהגיע לאכסניה שלו ושכב על משכבו, נתן לעצמו דין וחשבון, מה עשה, בשביל קופסת טבק העיר משנתם את בני ביתו של הגביר, ואף את משרתי הבית שבודאי היו עייפים ויגיעים מעבודתם במשך היום ומתוקה שנת העובד. מיד נתמלא כל לבו חרטה וצער גדול על המעשה אשר עשה, הניח את קופסת הטבק ושוב לא נגע בה והדיר עצמו מן הריח, וכל הלילה נדדה שנתו מעיניו בשל רגשי נוחם ומוסר כליות. למחרת בשבת בבקר ציוה הרב להכריז בעיר שידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי קריאת התורה וכל בני העיר יתאספו לשם. כשסיימו קריאת התורה, עלה הרב על הבימה ובקול ספוג דמעות, סיפר לקהל כל אותו מעשה שהיה לו עם קופסת הטבק. והמשיך ואמר רבותי, גם מקודם ידעתי גם ידעתי מיעוט ערכי הדל, אך מתוך מכשול הטבק שקרה לי, נוכחתי כי חדל אישים הנני, שלא יכולתי למשול בעצמי ולשלוט על רצוני אפילו שעה קלה. רבותי במטותא מכם אם יש את נפשכם לחלק כבוד לארץ הקודש, אינני רשאי למנוע, אבל לי לשמי עיניכם הרואות כי אינני כדאי וראוי לכבוד. הריני מבקש סליחה ומחילה, סיים מרן החיד"א מכל העובדים בבתי שני הגבירים ומבעלי הבתים, שהעזתי בהם פנים להפריע מנוחתם. ולשם תשובת המשקל, הנני נודר בזה נדר גדול לאלקי ישראל, על דעת המקום ברוך הוא ועל דעת הקהל הקדוש הזה, שמהיום והלאה לא אוסיף לשאוף טבק כל עיקר מעתה ועד עולם, וה' הטוב יכפר בעדי. בשמעם את הדברים האלה געו כל העם בבכיה, אמרו מעולם לא נשמעה דרשה שתעורר להרהורי תשובה בכל הלבבות, כדרשה זו שדרש מרן החיד"א באותה השבת.

א.יז אישה ריח ניחוח לה'.

פירש רש"י (במשנה סוף מס' מנחות) נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים. מסופר על האר"י הקדוש זיע"א,



ד.כא-כב חטאת הקהל הוא... אשר נשיא יחטא.

סמיכות הפסוקים לומר לך כל שבידו למחות ואינו מוחה מעלה עליו הכתוב כאילו הוא חטא. (בעל הטורים) אמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון: כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע. (יבמות סה, ב) פעם שהה הגאון מטשעביין - רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל עם הרב מברוד (בעל המחזה אברהם) בסעודת שמחה, והנה לפתע הגיע אדם והחל לדבר דברי גנאי על אחד הצדיקים. רצה הרב מטשעביין למחות בתוקף, אך הרב מברוד תפס בידו ומנע זאת ממנו בהסבירו לו: "שמע נא, הנך עדיין אברך צעיר. דע לך מלפנים בישראל כששמעו שאחד מדבר נגד תלמיד חכם, מצאנו הלכות רבות אם ואיך למחות, אבל היום צריך לשקול היטב כי ירדה חולשה לעולם, ובדרך כלל כאשר מוחים, ברוב המקרים, יענה הלה עוד יותר וילך הבזיון ויגבר, על כן עדיף לשתוק.."

ה.כא נפש כי תחטא... וכחש בעמתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל.

במדרש רבה אמרו חז"ל: "סאה מלאה עוונות, מי מקטרג? עוון גזל מקטרג בראש". יש להבין - שאל רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים" - מה השאלה "מי מקטרג", הלא יש סאה מלאה עוונות, האם חסר מי שיקטרג? אלא - ביאר - יש להבין זאת על פי משל: איש אחד, היה בעל חוב לאנשים רבים, והודיע להם כי לדאבוננו אין ברשותו כסף לשלם חובותיו. למרות שבעלי החוב כועסים עליו כעס גדול, אף אחד מהם לא ירוץ אל ביתו של האיש לחטוף את כלי המיטה שלו, שולחנות, כורסאות וכיוצא באלה... אולם, אם קורה שאחד עז פנים, קופץ אל הבית פנימה וחוטף מכל הבא ליד, אזי כבר כולם רצים אחריו לחטוף... כן הדבר בעוונות - סיים "החפץ חיים" - מכל מעשה עבירה נברא מלאך משחית, אולם כל משחית אינו רוצה לצאת ראשונה ולקטרג על בעל העבירה, אבל המשחית שנוצר מעוון "גזל", הוא חצוף גדול, בדיוק כמו העבירה עצמה, ומשום כך הוא קופץ בראש ומקטרג. אחריו הולכים שאר המשחיתים, אפילו אלו שאינם מחוצפים כמותו...

א.ג יקריב אותו לרצונו

איתא בשם ה"חזוזה" הקדוש מלובלין זיע"א: פעם בליל חורף קר, היה הקיסר נפוליון לן באהל שמיכות. לפתע תקף אותו צימאון גדול למים, אבל התעצל לצאת מתחת שמיכותיו, אחרי כמה רגעים אמר בלבו, א"כ עצלן אתה נפוליון, ומה בינך לאחרים? ומיד קפץ ממשכבו והלך לקצה השדה שם עמדה חבית מים. כשהגיע לשם חזר ונמלך, בשביל מעט מים טרחתי כל כך ולא יכולתי להתגבר על הצמאון? א"כ מה ביני לבין שאר בני אדם? ולא שתה. וחזר על יצועו. לרצון כזה, סיים ה"חזוזה" הקדוש את סיפורו, אני קורא שבירת רצון.

שהיה רגיל לשבח את תלמידו הגדול והקדוש רבי חיים ויטאל זיע"א על גודל מעלתו ומעלת נשמתו. פעם אחת הביע רבי חיים בפני רבו את פליאתו על דבריו אלו, וכך אמר: שאלתי את מורי איך הוא אומר לי שנפשי יש לה מעלה כל כך? והרי קטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו. וענה לי רבי: דע כי גדולת הנפש אינה תלויה כפי מעשה האדם הנראה לעינינו, כי בוחן לבות ה' ית', וכפי הזמן והדור ההוא, מעשה קטן מאוד בדור הזה, שקול ככמה מצוות בדורות הראשונים, כי בדורות האלו הקליפה והרע גוברת מאד מה שא"כ בדורות הראשונים.

ב.א-ב ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' והביאה אל בני אהרן.

וכתב רש"י: לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה? עני. אמר הקב"ה, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. עכ"ל. וכתב בעל הטורים: בעוף ובמנחה לא נאמר לפני ה' כמו בבן בקר, לפי שעניינים מביאים אותם ומתביישים להביא אותם לפני הכל, ולכך אמר לאהרן ולבניו שאינן בפרהסיא, והזהיר לאהרן לומר שאף הכהן הגדול אל יבזה מנחת הדל. עד כמה החמירה התורה בשמירת כבוד כל אדם באשר הוא, ניתן ללמוד ממה שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות כז): שבשעה שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו, משום שפגע בכבודו של רבי יהושע, לא מינו את רבי יהושע במקומו, משום שעל ידו היה המעשה. וביאר המאירי (שם) שאעפ"י שהיה רבי יהושע ראוי להיות נשיא, לא מינוהו, מפי שעלול להיות בזה לרבן גמליאל, חלישות דעת יתירה, וכפי שמצינו במחלוקתו של קרח "אמור אל אלעזר בן אהרן וירם את המחנות", לא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך ארץ בכך. ותמה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר-תשל"ב): בשלמא במעשה רבן גמליאל היה על חז"ל לחשוש לכבודו, אבל על מאתים חמישים איש מקריבי הקטורת, שחלקו על אהרן ואשר עליהם אמר משה "אתה וכל עדתך הנועדים על ה'", מה מקום יש לחוש לכבודם ולצוות ש"בעל המחלוקת" שלהם, לא הוא ירים את המחנות?! אלא מכאן נלמד - אמר רבי חיים - שלא רק יש לחוש לכבודו של רבן גמליאל נשיא ישראל, אלא אפילו אלו אף שהיו בני מות ו"נועדים על ה'", בכל זאת אין כבודם הפקר, ועונשם נמדד ונשקל בדקדוק נפלא ולא ניתן להם אלא לפי חשבון מדוקדק זה, ואף שזה נחרת לדראון עולם, מכל מקום, העובדה שאהרן עצמו ירים את המחנות, היה עבורם עונש של בזיון יותר ממה שפגעו. ועל כן מנע הקב"ה את אהרן מכך. נמצאנו למדים, שאף בזמן שעובר אדם אפילו על דבר חמור מאד ונענש בעונש גדול ביותר, עדיין לא הופקר כבודו לגמרי, ואין לתת לו כמלא נימה יותר ממה שמגיע לו.

מעשה שהיה

לכבוד יומא דהילולא ("ג ניסן) של הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א, נביא סיפור שסיפר זקן מופלג לפני שנים רבות: ליד עיירת מולדתי היה בית מרזח אותו חקר יהודי מהפריץ המקומי. פעם קרה שהפריץ התרגז על החוכר והודיע לו על הפסקת החכירה, פירוש הדבר היה כי היהודי נשאר ללא פרנסה, קשה לדעת אם סיבת כעסו של הפריץ היתה נעוצה בפיגור שהיהודי פיגר בתשלומי דמי החכירה, או שסתם שם עליו עין, כללו של דבר, היהודי נותר ללא פת לחם והיה נתון בצרה גדולה. בימים ההם היה בליובאוויטש רבי גדול הלא הוא הרה"ק רבי מנחם מנדל שניאורסון בעל ה"צמח צדק" זיע"א, אל הרבי הזה בא עתה בבהלה בעל המרזח המיואש, שהרגיש כי עולמו חרב לו בחייו בהישבר מטה לחמו, שפך היהודי את מר שיחו בפני הצדיק, והרבי נתן בידו מכתב אל ר' משה ראטנר, שהיה מתגורר בעיירתנו. תקוה מחודשת מלאה עתה את לבו של החוכר, אם כי לא היה ברור לו מה יעזור לו במצוקתו ר' משה ראטנר. בצאתו מהרבי, המשיך הזקן לספר, הביט היהודי על המעטפה של המכתב ושוב נפל פניו, הוא חשב כי הרבי טעה והחליף משה במשה, כי אצלנו בעיירה היו שני ר' משה, אחד מהם היה גבוה ונקרא בפי הבריות משה הגדול, ואילו השני שהיה נמוך קומה נקרא אבן הקטן, משה הקטן היה יהודי אמיד מבעלי הבתים החשובים והמבוססים של העיירה, הוא גם היה ביחסים מצוינים עם כל הפריצים שבסביבה, ולעתים קרובות עלה בידו לעשות טובות שונות לאחיו היהודים, למשה קטן זה היה עוד כניו, קראו לו משה של שמשון על שם אביו ר' שמשון, שהיה בעל בעמיו למדן גדול ועסקן מסור. לאחר אתנחתא קלה נענה הזקן והמשיך בסיפורו. אני מוכרח לסטות כאן במקצת מסיפור המעשה ולספר לכם כיצד ניצל ר' שמשון זה מתליה הודות למסירות נפשו של יהודי אחר מעיירתנו, אני מספר זאת כדי שתראו איזה יהודים היו לנו פעם. זה קרה לפני שנים רבות הפולנים התמרדו נגד השלטון הרוסי ורצו לעשות שבת לעצמם, כשכנופיה של כשלושת אלפים פולנים נתלכדה ביער שליד העיירה, הגיחה משם וכבשה את המקום בסערה, הם החלו להלך אימים על היהודים, לשדוד ולהחיים סחורות, ואם כל זה לא מספיק, החליטו הפולנים לעשות מעשה למען ישמעו ויראו, הם גמרו אומר לתלות את העסקן היהודי החשוב של העיירה את ר' שמשון. כדי לשוות לרצח המתוכנן אופי חוקי, הם העלילו עליה לפיה היה ר' שמשון מרגל רוסי, ומסר לאדוניו על תנועות המתקוממים הפולניים. בהישמע הבשורה המרה היתה העיירה כמרקחה. אולם שום השתדלות, לא של יהודים ולא של גויים לא הועילה מאומה, הפולנים העמידו עץ תליה בכיכר השוק וניגשו לבצע את מזימתם. דוק של עצב מהול בהרגשת אין אונים ירד על העיירה, איש לא העלה על הדעת תכנית הצלה כלשהי, וכי מה ניתן לעשות נוכח תאוות רצח של גויים שאין להם מה להפסיד? בראע המכריע התפרץ נחום המלמד לבית המדרש ובפיו זעקה גדולה: יהודים מה אתם מחשיים? הפולנים מתכוננים לבצע את וממם ולתלות את ר' שמשון, אתם שומעים יהודים, הם רוצים לתלות את ר' שמשון, כיצד אתם מרשים, וכיצד מרשים תושבי העיירה כולה לתלות יהודי כמו ר' שמשון? אם היו רוצים לתלות יהודי כמו נחום המלמד מילא, יש הרבה כמו נחום המלמד, אבל ר' שמשון יש לנו רק אחד, העיירה לא יכולה להסתדר בלעדיו, יהודים מה אתם מחשיים? דברים של נחום המלמד עשו רושם חזק על היהודים, אולם קולות מיושבים של בעלי ניסיון חיים מר ניסו להרגיעו, וכי מה אנחנו יכולים לעשות? אפשר לצעוק חי וקיים הכל נסינו כבר עם הפולנים, ודבר לא עזר. נחום המלמד אינו מאבד זמן, הוא יוצא בחפזה מבית המדרש ורץ לכיכר השוק, שם הוא רואה כיצד שמים את חבל התליה על צווארו של ר' שמשון, הוא ניגש בריצה אל התליינים וצועק במלוא גרונו: עצרו! עצרו! חכו, מה אתם רוצים לתלות אדם חף מפשע? הנה אני מסרתי את סודותיכם לרוסים, אני הוא המרגל הרוסי ולא ר' שמשון, תלוי אותי, את המרגל האמיתי. אולם הפולנים ידעו כי לא זה ריגל ולא האחר, הם רצו לתלות דווקא את ר' שמשון, וצחקו למלמד נחום ישר לתוך פניו, אולם נחום לא קורץ מחומר קל לדחיה, הוא מתעקש, נדחף, ניגש, נופל וקם, מוריד את החבל מצווארי המועמד לתליה, סופג מכות ושוב מנסה את מזלו, כך עבר זמן מה קשה לדעת כמה בדיוק, בעיני הנידון למות היה זמן זה נראה כנצח, עד ש... "הרוסים באים" נשמעה לפתע הצעקה מרחוק, מיד קמה מהומה בין הפולנים והם פתחו במרוצה, כעבור רגעים אחדים לא נשאר מהם זכר. בכיכר השוק הריקה

מאדם, עמדו עתה רק שני יהודים, האחד ר' שמשון חיוור כסיד ואינו מאמין שעודנו בחיים, והשני ר' נחום המלמד מיוזע, המום ומאושר בעת ובעונה אחת, והם נופלים איש על צווארי רעהו. ר' שמשון זה היה אביו של משה הקטן, הוא הותר לבנו ירושה נכבדת לא רק בכסף, כי גם במובן הרוחני. לעומתו משה הגדול היה חנווני בעל בית מכובד, אך לא עסקן ולא שתדלן, כינו אותו יהודי פשוט של כל ימות השנה, הוא היה ר' משה ראטנר אשר אליו כתב ה"צמח צדק" את מכתבו, ובו בקשה שישתדל לטובת החוכר אשר הפריץ נשלל מבית המרזח. עכשיו אתם כבר מבינים שאל הזקן מדוע חשב החוכר כי כוונת ה"צמח צדק" היתה למשה השני, ומדוע נפלו פניו בהיוודע לו הטעות? הוא עמד לרגע ליד הדלת של הרבי ושקל מה לעשות, להיכנס שוב ולשאול לא היה לו היזון לעשות זאת, אלא מה, הוא החליט לשאול את בני ביתו של הרבי והחליט לנהוג לפי מה שייעצו לו. כאשר החוכר סיפר את ספיקותיו לאחר מבני הרבי, הוא נענה: "אבא אינו טועה, סע הביתה ועשה כפי שאמר לך לעשות". הוא עשה כדבריהם, נסע הביתה, ניגש אל ר' משה הגדול ונתן לו את המכתב של הרבי, הלה התפלל מאד כי הרבי פונה אליו במכתב זה, אולם חשב אם הרבי כותב לו אזי אין מה לדבר ואין מה לחשוב. הואמשך בכתפיו אמר לחוכר שיישאר אצלו, אולי תבוא הישועה באמצעותו, יש לי למעלה על הגג חדר קטן, אמר לו, שבשם וקרא בספר תהילים ואנחנו נחכה לישועה שתבוא, אתה יודע איך העולם אומר, הוסיף בחיך, אם השכם רוצה אף המטאטא יורה, מי יודע אולי תבוא הישועה באמצעותי. החוכר עשהחבדרי ישב בחדרון הקטן ואמר תהילים כשעיניו זולגות דמעות, הוא ישב עד השעות הקטנות, שעה שהחשיכה פרשה אנתכניה על הרבי, יורה, יש לך קטן ואמר תהילים. כךעברו יומיים, בלילה השלישי קרה שכרכרה הדורה רתומה לסוסים אבירים עברה ליד הבית של ר' משה, ושקעה בבון הסמיךשכיסה את הרחובות, ונשבר אחד מציריה, והיא נעמדה קרובלביית בו ישב החוכר שלנו ואמר תהילים. בכרכרה ישב פריץ ובתו, בחוץ היה קור, גשם ורות, הטיבות חודרת לעצמות, הכרכרה שבורה אין מה לעשות אין לאן לזוז, הפריץ רואהבעד חלון הכרכרה, אור קטן מהבהב בחדר של עליית גג, הוא יורד ניגש ודופק בדלת, החוכר שומע את הדפיקות בדלת יורד ופותח, בדלת הוא רואה את הפריץ שלו, אולם הלה אינו מכירואתו אם בגלל החשיכה ואם בגלל שבעיניו, כל היהודים שוים וזהים, החוכר הולך ומעיר משנתו את בעל הבית את ר' משה "הגדול", בין כה וכה הוא מספר לו בקצרה מיהו האורח הבלתי קרוא, משה הגדול אינו משתומם כלל וכלל, נטל ידיו וניגשאל האורח ומזמינו להיכנס, הוא יוצא מהמיטה, הפריץ ובתו נכנסים, שותים כוס תה חם ואוכלים לשובע, כמובן שהם נשארו עד למחרת בבוקר שעה שתיקנו את הציר השבור, והכרכרה היתה מוכנה להמשיך בדרכה, לפני לכתו קורא הפריץ למשה ואומר לו, אתה הלא החייתם אותנו אמשך, לולא באתאיני יודע מה היינו עושים, נקבה שכך ואשלם לך בעין יפה, הגד נא לי כמה אתה רוצה? חס ושלוש, משיב משה הגדול, יהודיאנו לוקח כסף בעד מצוות הכנסת אורחים, אולם אם אתהדווקא רוצה לעשות לי טובה, הנה ידדי שלי היה חוכר אצלאת בית המרזח, ואתה משום מה פיסרת אותו, והוא נותר ללאפרנסה, הוא זקוק מאד לכך כי יש לו אשה וילדים. על כן אבקשך אם אתה רוצה לעשות לי טובה, החזר נא לו את בית המרזח בחכירה כמקודם. "לא זו בלבד שאני נותן לו את בית המרזח בחכירה, אלא שאני נותן לו אותו במתנה גמורה" קרא הפריץ באזני משה המשתאה, חב לי עט וניר ומיד אני מעביר אתהמרזח על שמו של ידידך, ואכן הוא אמר ועשה, ונסע הביתהשמח יחד עם בתו. נקל להבין את השמחה שהיתה מנת חלקושל החוכר העני, שמצבו השתנה פתאום מן הקצה אל הקצה, עתה הוא כבר הבין כי ה"צמח צדק" לא טעה כלל וכלל, ושלח אותו לאדם הנכון ובזמן הנכון. זכותו תגן עלינו ועכ"א.

העלון מוקדש



לע"נ רפאל עמרם בן סעדה ז"ל. מזל בת רחל ע"ה. יצחק בן רחל ז"ל אברהם ישעיהו בן שמואל דוד ז"ל אליהו ישראל בן שמואל דוד ז"ל צביה בת נעמי ע"ה

לרפואת נעמי בת זיוה. ולרפואת מרים בת ראיאהוגט. להצלחת אבירם בן אסתר וב"ב. להצלחת אביחי יעיש בן ציון וב"ב

להארות והערות ולקבלת העלון נא לפנות למייל

SH0813897@GMAIL.COM

עיצוב העלון: אברהם כהן בן שמחה
להצלחתו והצלחת בני ביתו